

TÓTH KATALIN

Nyitrai Konstantin Filozófus Egyetem Magyar Nyelv- és Irodalomtudományi Intézet (Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre, Constantin the Philosopher University in Nitra, Slovakia)

A MEG IGEKÖTŐS IGE SZEMANTIKAI SZERKEZETE

SEMANTIC STRUCTURE OF THE 'MEG' PREVERB VERB

Az előadásban Nyitragerencsér meg igekötős igéi körében végzett kognitív jelentéstani vizsgálat eredményeit kívánom ismertetem összevetve a sztenderddel. Tekintettel arra, hogy a jelentés fogalmi struktúrák rendszereként a holizmus, a prototípuselv és a kognitív tartományokban való profilálás segítségével írható le (Ladányi–Tolcsvai Nagy 2008: 32), a prototípuselv alapján taglalom az meg igekötős igék jelentését, ugyanis az elv a jelentéshálózat feltérképezésére, a jelentésbeli különbségek és egyezések, valamint a poliszémia kialakulásának leírására alkalmazható. Mindezek értelmében a kutatás célja a nyelvjárásban realizálódó meg igekötős igék szemantikai szerkezetének leírása, valamint a meg igekötő jelentéskiterjesztésének feltárása. Az igekötő 135 esetben fordul elő a korpuszban, e tekintetben az egyik legproduktívabb kategóriát képviseli az igekötős igék körében. Mivel a nyelvjárás nagyon gyakran – az eltérő valóságérzékelés, a saját tapasztalatok, ismeretek leképezésének következtében – eltérő szóegységeket, úgynevezett tájszavakat használ az egyes fogalmak megnevezésére, így várhatóan az igekötős igék körében is lesz különbség a sztenderdhez képest. A vizsgálat korpuszát Sima Ferenc dialektológus által gyűjtött, kontextusban szereplő tájszavak képezik. A korpusz eleget tesz a funkcionális nyelvészet által meghatározott alapkövetelményeknek (Ladányi–Tolcsvai Nagy 2008).

Az igekötős ige jelentésszerkezetének felvázolása a Langacker-féle elméletre és módszertanra épül, amely az igekötős igét kompozitumszerkezetként értelmezi (Langacker 1987).